

3. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yerel yönetim birimlerinin, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunların kurdukları birlik ve idareyi kapsadığı hüküm altına alınmıştır. 5018 sayılı Kanun’da yerel yönetim tanımına köyler dâhil edilmemiştir.

3.1. İl Özel İdaresi

İl halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. İl özel idaresinin görev alanı il sınırlarıdır.

İl özel idarelerini diğer yerel yönetimlerden ayıran temel özellik, il özel idaresi organlarının seçilmiş ve atanmış kişilerden oluşmasıdır. İl özel idaresinin üst yöneticisi olan vali atanarak göreve gelir. Diğer yerel yönetim birimleri ise tamamen seçilmiş kişilerden oluşur.

NOT: Türkiye’de toplam 51 il özel idaresi vardır. Büyükşehir belediyesi olan illerde il özel idaresi bulunmamaktadır.

3.1.1. İl Özel İdaresinin Görev ve Sorumlulukları

Tüm İl Sınırları İçindeki Sorumlulukları:

- Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret
- İlin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskân
- Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi
- Sosyal hizmet ve yardımlar
- Yoksullara mikro kredi verilmesi (il özel idarelerini belediyelerden ayıran unsur)
- Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları
- İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetler vermek

Belediye Sınırları Dışındaki Sorumlulukları:

- İmar, yol, su, kanalizasyon
- Katı atık, çevre
- Acil yardım ve kurtarma
- Kültür, turizm, gençlik ve spor
- Orman köylerinin desteklenmesi
- Ağaçlandırma, park ve bahçe tesisi

3.1.2. İl Özel İdaresinin Yetkileri

- Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak,
- Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek,
- Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesis etmek,
- Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek gibi görev ve yetkilere sahiptir.

NOT: Yerel yönetim birimleri kamu tüzel kişiliğine sahip olduğu için, yönetmelik çıkarma yetkisine sahiptir.

3.1.3. İl Özel İdaresine Yasayla Tanınan İmtiyazlar

- İl özel idaresinin mallarına karşı suç işleyenlerin devlet malına karşı suç işlemiş sayılacağı;
- İl özel idaresinin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirleri, vergi, resim ve harçları, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan mallarının haczedilemeyeceği;
- İl özel idaresinin kamu hizmetlerine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmaz malları ile bunların inşa ve kullanımlarının her türlü vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarından muaf sayılacağı hususları il özel idarelerine kanunla tanınan imtiyazlardır.

*İl özel idaresinin görev, sorumluluk, yetki, imtiyaz ve muafiyetlerini öğrenmek için 5302 sayılı **İl Özel İdaresi Kanunu** 'nun 6, 7 ve 8. maddelerini okuyunuz.*

3.1.4. İl Özel İdaresinin Organları

3.1.4.1. İl Genel Meclisi

İl özel idaresinin karar organıdır. İldeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur.

İl genel meclisi kendi üyeleri arasından bir başkan seçer.

İl genel meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.

İl Genel Meclisinin Görevleri ve Yetkileri:

- Stratejik plan, yatırım ve çalışma programlarının görüşülmesi ve karara bağlanması,
- Bütçe ve kesin hesabın kabul edilmesi (bütçenin hazırlanması ve uygulanması görevleri valiye aittir),
- İl çevre düzeni planı ile belediye sınırları dışındaki alanları imar planlarının görüşülmesi ve karara bağlanması,
- Borçlanmaya karar verilmesi,
- Mevcut bir iktisadi işletmeye ortak olunmasına veya iktisadi işletmeden ayrılmaya izin verilmesi,
- Taşınmaz alımına, satımına, trampa edilmesine, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin verilmesi,
- İl özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılması,
- İl özel idaresine ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar verilmesi,
- İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmeliklerin kabul edilmesi.

3.1.4.2. İl Encümeni

İl encümeni üyeleri; valinin başkanlığında, il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği 5 üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği 5 üyeden oluşur.

Vali	Meclis Üyelerinden	Birim Amirlerinden
1	5	5

Encümen üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılamaz.

İl Encümeninin Görev ve Yetkileri:

- Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek,
- Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak,
- Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,
- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
- Kanunda öngörülen cezaları vermek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı 5 milyar TL'ye kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek,
- Taşınmaz mal satımına, trampa edilmesine ve tahsisine ilişkin kararları uygulamak, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek,
- Belediye sınırları dışındaki umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

3.1.4.3. Vali

İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi validir.

Valinin Görev ve Yetkileri:

- İl özel idaresi teşkilatını sevk ve idare etmek,
- İl özel idaresinin hak ve menfaatlerini korumak,
- İl özel idaresini stratejik plana uygun olarak yönetmek,
- İl özel idarelerinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresi faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak,
- İl özel idaresini devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek,

- İl encümenine başkanlık etmek,
- İl özel idaresinin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,
- İl özel idaresinin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek,
- İl genel meclisi ve encümen kararlarını uygulamak,
- Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışında kalan aktarmaları yapmak,
- İl özel idaresi personelini atamak,
- İl özel idaresi, bağlı kuruluşları ve işletmelerini denetlemek,
- İl halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

NOT: Bütçeyi vali hazırlar, İl Genel Meclisi'ne sunar. İl Encümeni inceler ve İl Genel Meclisi'ne görüş bildirir. İl Genel Meclisi onaylar ve Vali uygular.

*İl özel idaresinin tüm organlarını öğrenmek için 5302 sayılı **İl Özel İdaresi Kanunu** 'nun 9-33. maddelerini okuyunuz.*

3.1.5. İl Özel İdaresi Teşkilatı ve Personeli

İl Özel İdaresi Kanunu'na göre, il özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, mali işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür.

*İl özel idaresi teşkilatı ve personel istihdamını öğrenmek için 5302 sayılı **İl Özel İdaresi Kanunu** 'nun 35. ve 36. maddelerini okuyunuz.*

3.1.6. İl Özel İdaresinin Gelir ve Giderleri

İl özel idaresinin gelirleri:

- Kanunlarla gösterilen il özel idaresi vergi, resim, harç ve katılma payları.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar.
- Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.

- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- İl genel meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Faiz ve ceza gelirleri.
- Bağışlar.
- Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- Diğer gelirler.

İl özel idaresinin giderleri:

- İl özel idaresi binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- İl özel idaresinin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar.
- İl özel idaresinin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı, üyelik aidatı giderleri.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.

- Özel idare hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Doğal afet giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

*İl özel idaresinin gelir ve giderlerini öğrenmek için 5302 sayılı **İl Özel İdaresi Kanunu** 'nun 42. ve 43. maddelerini okuyunuz.*

3.2. Belediyeler

Belediyelerin iki temel özelliği bulunur. Bunlar;

- Karar organlarının seçmenler tarafından seçilerek oluşturulması
- İdari ve mali özerkliğe sahip olmalarıdır.

3.2.1. Belediyenin Kuruluşu ve Sınırları

Belediye Kanunu'nun 4. maddesine göre nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. Nüfusu ne olursa olsun, il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için, meskûn sahalарının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5000 ve üzerinde olması gerekir.

*Belediyelerin kuruluşu ve sınırlarını öğrenmek için 5393 sayılı **Belediye Kanunu** 'nun 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. ve 13. maddelerini okuyunuz.*

3.2.2. Belediyenin Görev ve Sorumlulukları

Mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

3.2.3. Belediyenin Yetkileri

- Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,
- Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek,
- Toplu taşıma yapmak,
- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- Toptancı ve perakendeci halleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işletmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek,
- Gayri sıhhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek,
- Gayri sıhhi iş yerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer iş yerlerini kentin belirli yerlerine toplamak,
- Kara, deniz, su ve demir yolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek.

3.2.4. Belediyeye Tanınan İmtiyazlar

- Belediye mallarına karşı suç işleyenlerin devlet malına karşı suç işlemiş sayılması,
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddedeki ecrimisilin takip ve tahsili ve tahliyeyle ilişkin hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanması,
- Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin haczedilememesi,
- Belediyenin kamu hizmetlerine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşa ve kullanımları her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaf tutulacağı konularında imtiyazlar tanınmıştır.

3.2.5. Belediyenin Organları

Belediyenin organları belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanından oluşmaktadır.

3.2.5.1. Belediye Meclisi

- Belediyenin karar organı olup, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur.
- Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oylamada eşitlik çıkması durumunda meclis başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Gizli oylamalarda eşitlik çıkması durumunda oylama tekrarlanır, eşitliğin bozulmaması durumunda meclis başkanı tarafından kura çekilir.
- Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere 5 gün içinde meclise iade edebilir.
- Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.
- Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine 10 gün içinde idari yargıya başvurabilir.
- Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç 7 gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.
- Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir.

Belediye Meclisinin Görev ve Yetkileri:

- Stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek,
- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
- Belediyenin imar planlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etmek,

- Borçlanmaya karar vermek,
- Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek,
- Belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek,
- Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,
- Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek,
- Mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek,
- Belediye tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek,
- İmar planlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

3.2.5.2. Belediye Encümeni

Nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde belediye encümeni, belediye başkanı, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği üç üye olmak üzere toplam yedi kişiden oluşur.

Belediye Başkanı	Meclis Üyelerinden	Birim Amirlerinden
1	3	3

Diğer belediyelerde ise belediye encümeni, belediye başkanı, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere toplam beş kişiden oluşur.

Belediye Başkanı	Meclis Üyelerinden	Birim Amirlerinden
1	2	2

- Belediye encümeni, haftada birden az olmamak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanır.
- Belediye encümeni, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Encümen toplantılarında, çekimser oy kullanılamaz.
- Encümen başkan ve üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ve evlatları ile işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına katılamazlar.

Belediye Encümeninin Görev ve Yetkileri:

- Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek,
- Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak,
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek,
- Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak, süresi 3 yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek,
- Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.

3.2.5.3. Belediye Başkanı

Belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.

Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri:

- Belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak,
- Belediyeyi stratejik plana uygun olarak yönetmek,
- Belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak,
- Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,
- Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek,
- Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek,
- Belediye personelini atamak,
- Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

*Belediyelerin tüm organlarını öğrenmek için 5393 sayılı **Belediye Kanunu** 'nun 17-47. maddelerini okuyunuz.*

3.2.6. Belediye Teşkilatı ve Personeli

Belediye Kanunu'na göre belediye teşkilatı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur.

Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulur.

*Belediyelerin teşkilatı ve personelini öğrenmek için 5393 sayılı **Belediye Kanunu** 'nın 48., 49. ve 50. maddelerini okuyunuz.*

3.2.7. Belediyenin Gelir ve Giderleri

Belediyenin gelirleri:

- Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.
- Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay.
- Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Faiz ve ceza gelirleri.
- Bağışlar.
- Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- Diğer gelirler.

Not: Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

Belediyenin giderleri:

- Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.

- Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.
- Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.
- Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.
- İmar düzenleme giderleri.
- Her türlü proje giderleri.

*Belediyelerin gelir ve giderlerini öğrenmek için 5393 sayılı **Belediye Kanunu** 'nun 59. ve 60. maddelerini ve 2464 sayılı **Belediye Gelirleri Kanunu**'nu okuyunuz.*

3.3. Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir Belediyesi; sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini ifade eder.

3.3.1. Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Sınırları

Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir. Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır.

NOT 1: Mevcut uygulamada 30 büyükşehir belediyesi vardır. Büyükşehir belediyesi olan illerde il özel idaresi bulunmamaktadır.

NOT 2: 6360 sayılı Kanun'la 2014 yılından itibaren büyükşehir belediyesinin olduğu illerdeki köyler ve belde belediyeleri mahalleye dönüştürülmüştür. Ancak 2020 yılında 7254 sayılı Kanun yoluyla 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na "Ek Madde 3" ilave edilmiştir. Buna göre, "Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleler, kırsal mahalle kabul edilir. Bu belirlemenin mahalle düzeyinde yapılması esastır. Ancak; tamamı kırsal mahalle olarak tespit edilmeyen diğer mahallelerde de on bin metrekareden az olmamak kaydıyla kırsal yerleşik alan belirlenebilir. Kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan vasfı bu fıkra da belirtilen usulle kaldırılabilir."

3.3.2. Büyükşehir Belediyesinin Görev ve Yetkileri

- İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak;
- Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir

yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak;

- Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak;
- Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek;
- Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak;
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek;
- Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak;
- Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletletmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletletmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak;

- Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek;
- Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek;
- Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek;
- Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek;
- Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak;
- Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek;
- Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek;
- Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak;
- Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlık tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek;
- Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek;

- İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak;
- Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak;
- Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek;
- Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak.

*Büyükşehir Belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını öğrenmek için 5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu** 'nun 7. maddesini okuyunuz.*

3.3.3. Büyükşehir Belediyesinin Organları

Büyükşehir belediyesi üç organdan oluşur. Bunlar büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanıdır.

3.3.3.1. Büyükşehir Belediye Meclisi

Büyükşehir belediyesinin karar organı olup, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur.

Büyükşehir belediye başkanı, belediye meclisinin başkanı olup, büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir.

Büyükşehir belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü belediye meclisi kararlarını, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere belediye meclisine iade edilebilir. Büyükşehir belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir.

Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren, en geç 7 gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

3.3.3.2. Büyükşehir Belediye Encümeni

Büyükşehir belediyelerinde belediye encümeni, belediye başkanı, genel sekreter, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği dört üye olmak üzere toplam on bir kişiden oluşur.

Belediye Başkanı	Genel Sekreter	Meclis Üyelerinden	Birim Amirlerinden
1	1	5	4

Büyükşehir Belediye Başkanı encümene başkanlık eder. Belediye Başkanı'nın katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder.

3.3.3.3. Büyükşehir Belediye Başkanı

Büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Büyükşehir belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir.

Büyükşehir Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri:

- Belediye teşkilatının en üst amiri olarak belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, beldenin ve belediyenin hak ve menfaatlerini korumak,
- Belediyenin stratejik plana uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi hazırlamak ve uygulamak, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini belirlemek, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak,
- Kanunla büyükşehir belediyesinin hak ve menfaatlerini izlemek, alacak ve gelirlerinin tahsilini sağlamak,
- Belediye personelini atamak, belediye ve bağlı kuruluşlarını denetlemek.

*Büyükşehir Belediyelerinin tüm organlarını öğrenmek için 5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu** 'nın 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. ve 20. maddelerini okuyunuz.*

3.3.4. Büyükşehir Belediyesi Teşkilatı ve Personeli

- Büyükşehir belediyesi teşkilatı; genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur.

- Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir meclisinin kararı ile olur.
- Büyükşehir belediyesinde başkan yardımcısı bulunmaz.

Büyükşehir Belediyelerinin teşkilatı ve personelini öğrenmek için 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 21. ve 22. maddelerini okuyunuz.

3.3.5. Büyükşehir Belediyesi Gelir ve Giderleri

Büyükşehir belediyesinin gelirleri:

- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesince tahsil olunacak at yarışları dahil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si.
- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçları.
- 7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.
- 7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si.
- Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.
- Kira, faiz ve ceza gelirleri.
- Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.
- Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler.

- Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safî hasılâtından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler.
- Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.
- Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler.
- Şartlı ve şartsız bağışlar.
- Diğer gelirler.

Büyükşehir belediyesinin giderleri:

- Belediye hizmet binaları ve tesislerin temini, bakım ve onarımı için yapılan giderler.
- Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim ile diğer giderler.
- İlçe belediyeleri ile bağlı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı ile üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ödemeleri.
- Bu Kanunda büyükşehir belediyesine verilen görevlerle sınırlı olarak, yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.

- Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Büyükşehir belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

*Büyükşehir Belediyelerinin gelir ve giderlerini öğrenmek için 5216 sayılı **Büyükşehir Belediyesi Kanunu** 'nun 23. ve 24. maddelerini okuyunuz.*

3.4. Mahalli İdare Birlikleri

Mahallî idare birliği; birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisini ifade eder.

3.4.1. Mahalli İdare Birliğinin Kuruluşu

Mahalli idare birlikleri, birlik tüzüğüne kesinleşmesinden sonra Cumhurbaşkanının izni ile kurulur ve tüzel kişilik kazanırlar.

Kurulmuş bir birliğe üyelik, üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvuru üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olur. Bu durumda Cumhurbaşkanının izni aranmaz. Ayrılımda ilgili mahalli idare meclisinin kararı yeterlidir.

Mahalli idare birlikleri, kurulduktan sonra kendi tüzüklerini hazırlarlar.

*Mahalli İdare Birliklerinin kuruluşu, tüzüğü, görev ve yetkilerini öğrenmek için 5355 sayılı **Mahalli İdare Birlikleri Kanunu** 'nun 4., 5. ve 6. maddelerini okuyunuz.*

3.4.2. Mahalli İdare Birliğinin Organları

3.4.2.1. Mahalli İdare Birliği Meclisi

Birlik meclisi, birliğin karar organı olup birlik üyesi mahalli idarelerin meclislerinden kendi üyeleri veya belediye meclis üyeliğine seçilmeye haiz kişiler arasından, birlik tüzüğünde belirlenen sayıda ve gizli oyla seçecekleri üyelerden oluşur.

Birliğin üyesi olan il özel idaresi için vali, belediye için belediye başkanı ve köy için muhtar, birlik meclisinin doğal üyesidir.

İl özel idaresi, belediye ve köy idarelerindeki görevleri sona erenlerin birlik meclis üyeliği de sona eder.

Birlik başkanı, aynı zamanda birlik meclisinin de başkanıdır.

Mahalli İdare Birliği Meclisinin Görevleri:

- Yatırım planı ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek,
- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
- Borçlanmaya karar vermek,
- Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına karar vermek,
- Birlik tarafından yürütülecek hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek,
- Birlik tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,
- Birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

3.4.2.2. Mahalli İdare Birliği Encümeni

Mahalli idare birliği encümeni, birlik başkanı ile sayısı yediyi geçmemek üzere birlik tüzüğünde gösterilecek sayıda meclis üyesinden oluşur.

Birlik Başkanı	Meclis Üyelerinden
1	en fazla 7

Birlik encümeni, birlik tüzüğünde belirtilen sürelerle toplanır; bu süre bir ayı aşamaz.

Mahalli İdare Birliği Encümeninin Görevleri:

- Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip birlik meclisine görüş bildirmek,
- Kamulaştırma işlemlerinin gerektirdiği kamu yararı kararını almak,
- Öngörülmeyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,
- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak,
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek,
- Taşınmaz mal alımına, satımına, kiralanmasına ve takasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak.

3.4.2.3. Mahalli İdare Birliği Başkanı

Birlik idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Birlik meclisi tarafından meclis üyeleri arasından gizli oyla seçilir.

Mahalli İdare Birliği Başkanının Görevleri:

- Birliği yönetmek ve birliğin hak ve menfaatlerini korumak,
- Yatırım planı ve çalışma programı ile bütçeyi ve kesin hesabı hazırlamak, uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve bunlarla ilgili olarak hazırlayacağı yıllık faaliyet raporunu meclise sunmak,
- Birliği temsil etmek veya vekil tayin etmek,
- Birlik meclisine ve birlik encümenine başkanlık etmek,
- Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,
- Birliğin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek,
- Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak,
- Birlik meclisi ve birlik encümeni kararlarını uygulamak,
- Birlik meclisi ve birlik encümeninin yetkisi dışında kalan diğer ödenek aktarmalarını yapmak,
- Birlik personelini atamak,
- Birliği denetlemek,
- Şartsız bağışları kabul etmek.

*Mahalli İdare Birliklerinin tüm organlarını öğrenmek için 5355 sayılı **Mahalli İdare Birlikleri Kanunu** 'nın 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. ve 14. maddelerini okuyunuz.*

3.4.3. Mahalli İdare Birliğinin Gelir ve Giderleri

Birliğin gelirleri:

- Birlik üyelerinin, birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları.
- Birlik meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılabacak ödenekler.

- Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- Kira ve faiz gelirleri.
- Bağışlar.
- Köylere hizmet götürme birlikleri için il özel idaresi bütçesinden ayrılacak pay.
- Diğer gelirler.

Birliğin giderleri

- Birlik hizmetlerinin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Birliğin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluk, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Birliğin hizmet binalarının, tesislerinin, araç ve gereçlerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ücretler ile sigorta giderleri.
- Dava takip ve icra giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim ücretleri.
- Kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.
- Temsil, tören ve ağırlama giderleri.

*Mahalli İdare Birliklerinin gelir ve giderlerini öğrenmek için 5355 sayılı **Mahalli İdare Birlikleri Kanunu** 'nun 15. ve 16. maddelerini okuyunuz.*

3.5. Yerel Yönetimlere Bağlı Diğer Kuruluş ve Şirketler

Ülkemizde yerel yönetimler yerel düzeydeki kamu hizmetlerini yürütmenin yanında yerel düzeyde ekonomik hayatın canlandırılması; istihdamın artırılması ve ilgili yerel yönetim birimine gelir sağlamak amacıyla, pazar malı niteliğinde ve ekonomik rekabete konu mal ve hizmet üretip satmaktadırlar.

Bu faaliyetler iki şekilde yürütölmektedir; birincisi yerel düzeyde su, ulaşım ve gaz hizmetlerinin sağlanması gibi hizmetlerin bağı işletmeler aracılığıyla yürütölməsi, ikincisi ise Ticaret Kanunu'na uygun olarak şirket kurulması ve çalıştırılmasıdır.